

Ombres en el teló

Entre els barrots niquelats del llit de canonge on jo dormia al fons de l'habitació veia l'escrivania de mon pare amb el crucifix negre que s'alçava sobre els muntons de factures i en la paret hi havia uns estants amb llibres, en la seua majoria devocionaris i vides de sants, revistes de missioners i paquets amb retalls grocs, quasi podrits, del diari *Las Provincias*. Amb una lletra molt elegant, en llibretes quadriculades, mon pare portava els comptes dels seus propis horts i també els assentaments de la finca de Guíjarro que administrava. L'habitació estava en la planta baixa entrant a l'esquerra i donava al carrer a través d'una finestra de fusta ferma de doble pany, cortinetes de randa i una reixa amb algunes volutes en l'arc, sense més adorns. Al sostre hi havia bigues color mel obscura i aquell espai em pareixia molt gran aleshores; la penombra es condensava com un ull brillant en l'urna del Jesuïta de Praga, en el níquel dels capçals del llit, en el llom daurat d'algun volum que sens dubte seria La Bíblia o un llibre d'hores.

Sempre entrava gent en aquella habitació quan començava a agarrar-me la son. Els dissabtes per la nit venien a cobrar els jornalers i en aquell moment ma mare corria la cortina que penjava al llarg de la jàssera i jo quedava aïllat, però des de l'obscuritat a través d'aquell teló de cretona verda distingia la silueta de cada treballador dret il·luminat pel flexo al costat de la taula de mon pare i també reconeixia les seues veus. Parlaven amb aquella humilitat que sol fer paret ja amb la fam; contestaven amb monosíl·labs plens d'aquella dignitat que naix d'una vida molt castigada i encara que no eren temps propicis per a l'orgull no hi havia res en aquells homes eixuts, de rostre cuit, que no fóra tan natural com la terra que treballaven. Probablement cobraven una misèria per pegar-li a l'aixada durant vuit hores al dia, menys quan plovia, que no guanyaven res, i mon pare en donar-los el jornal, que segur que no arribava a les cent pessetes a la setmana, posava una veu paternal, a mitges entre el rigor, la desgràcia general i la bondat del cor, mentre comptava fins el cèntim.

—Hala, pren. Això és teu. ¿Estàs content?

—Bé, moltes gràcies.

—Dilluns ja hi haurà saó en el mandariner del Secanet.

—Sí.

—Agarra el lleigo de dues puntes. Abans que te'l llussie el ferrer.

—Bé està.

En la ràdio Telefunken sonava *luna, luna de España cascabelera* i mon pare en aquell temps era jutge de pau i anava amb un bastó d'autoritat amb una borla en les processons del Corpus i de Festa de la Vila, de manera que en aquella habitació on als sis anys jo dormia també entraven altres éssers atrabiliaris, uns ferroços i altres humiliats, i a voltes davant l'escrivania se celebraven acaraments, interrogatoris i menuts judicis de faltes i en les

teranyines de la son de nit sentia la veu de mon pare que preguntava a algú.

—¿Per què li has pegat a la teua dona?

—Perquè no vol fer-ho —responia amb veu tèrbola un home ebri.

—La teua dona és molt bona.

—¿Bona? A voltes se'n passa.

—És la més treballadora del poble —insistia mon pare.

—Però no vol fer-ho, José María. No hi ha manera. Quan al llit li pose la mà a les anques, es resisteix. No vol. No vol fer-ho. I no tinc més remei que pegar-li.

—¿Maria Santíssima! —exclamava mon pare, escandalitzat.

Durant molt de temps va ser per a mi un misteri aquell treball que una dona desconeguda es negava a realitzar, però en la son algunes nits darrere d'aquella cortina se succeïen altres ombres il·luminades que contaven noves històries: passaven uns éssers plens de sang que al final del diumenge s'havien apunyalat a la taverna de Patolea i l'habitació començava a omplir-se de blasfèmies acompanyades cadascuna per un hàbit d'aiguarent i després entrava una dona vestida de negre plorant per una desgràcia que potser venia de molt lluny, ja que mon pare no feia sinó repetir que tinguera paciència i la silueta d'aquesta dona apareixia de nou al cap d'uns dies darrere de la cortina amb el mateix plor i després també passava per l'interior de la son algun lladre o una parella de llauradors que eren veïns de propietat, enemistats a mort per una qüestió de recs o de fites. Mon pare els havia citat per a tractar de reconciliar-los i estaven drets un enfront a de l'altre i entre els dos el crucifix de l'escrivania creixia, s'agregantava. Aquests homes parlaven concisament, amb paraules d'acer.

—José María, diga-li a aquest roig que tinc davant que si canvia una altra volta la parada de la séquia, el mataré com un conill.

—I vostè conteste-li que si torna a sorregar-me el nàvel, li trauré els budells amb una navalla.

—Calma, calma, per l'amor de Déu —exclamava mon pare obrint els braços que en l'ombra jo confonia amb els del crucifix i s'allargaven en la paret.

Amb el temps tots aquells murmuris i siluetes en l'obscuritat es van anar desentranant sense que es deslligaren mai de la son. Com un cadell jo dormia en aquell llit niquelat i durant les nits d'hivern i d'estiu a l'altre costat de la cortina es representaven les passions de cada dia. Sentia plors incomprensibles, sorolls carregats d'odi, veus de borratxos que descrivien palisses, queixes de dones abandonades que demanaven justícia, jornalers que cobraven la paga i rebien ordres. Quan al matí següent eixia el sol, ma mare descorria la cortina, em despertava i allí no hi havia res.

Manuel Vicent